

765

UDENRIGSMINISTERIET

Medlemmerne af Folketingets Europaudvalg
og deres stedfortrædere

Asiatisk Plads 2
DK-1448 København K
Tel. +45 33 92 00 00
Fax +45 32 54 05 33
E-mail: um@um.dk
Telex 31292 ETR DK
Telegr. adr. Etrangeres
Girokonto 300-1806

Bilag
1

Journalnummer
400.C.2-0

Kontor
EUK

15. april 2004

Til underretning for Folketingets Europaudvalg vedlægges Miljøministeriets reviderede grundnotat om meddelelse fra Kommissionen: På vej mod en temastrategi for bymiljøet, Kom(2004) 60 endelig.

DEN 15/4-04

Skov & Naturstyrelsen
Landsplanafdelingen
Miljøministeriet
International enhed

30. marts 2004
SNS/bvp; MIM/lkj
J. nr. D 017-0001
MIM 570

REVIDERET GRUNDNOTAT TIL FOLKETINGETS EUROPAUDVALG

Meddelelse fra Kommissionen: På vej mod en temastrategi for bymiljøet

KOM (2004) 60 endelig.

Resumé:

Kommissionen har udsendt ovennævnte meddelelse, der er første skridt på vejen mod en egentlig temastrategi for bymiljø. Temastrategien har udspring i EU's 6. miljøhandlingsprogram.

Kommissionen udsender meddelelsen med henblik på en bred høring af alle relevante parter som grundlag for udarbejdelse af en endelig strategi, der vil blive præsenteret i sommeren 2005.

Meddelelsen beskriver for fire prioriterede temaer (bæredygtig byforvaltning, bæredygtig transport, bæredygtigt byggeri og bæredygtig byplanlægning) baggrunden for prioritering af emnet og EU's nuværende initiativer på området. Med henblik på yderligere høring i 2004 foreslås yderligere foranstaltninger, der kræves for at fremme det pågældende tema. Herudover behandles behovet for en integreret tilgang samt indikatorer, mål og støtte til den generelle udbredelse af god praksis på lokalt niveau.

Meddelelsen indeholder ingen forslag til konkrete retsakter, hvorfor det ikke er relevant at vurdere forholdet til nærheds- og proportionalitetsprincippet. Meddelelsen har ikke lovgivningsmæssige, økonomiske eller administrative konsekvenser.

1. Status

Kommissionen har den 11. februar 2004 udsendt ovennævnte meddelelse. Meddelelsen skal betragtes som et skridt på vejen hen imod udarbejdelse af en såkaldt temastrategi for bymiljø, der ventes fremlagt i sommeren i 2005.

Grundnotat om meddelelsen er oversendt til Folketingets Europaudvalg den 9. marts 2004.

Temastrategien har udspring i EU's sjette miljøhandlingsprogram, der er et nøgleinstrument for fremskridt hen imod en bæredygtig udvikling i Fællesskabet.

Meddelelsen er første fase i udarbejdelsen af en temastrategi for bymiljøet. De foreløbige ideer og tilgange, der gennemgås i meddelelsen, er resultatet af en række høringer med byer og andre berørte parter, uvildige ekspertgrupper og EU's ekspertgruppe for bymiljø.

2. Formål og indhold

Kommissionen anfører, at formålet med meddelelsen er, at fremlægge den indledende analyse til bred høring i 2004 med henblik på at få kommentarer til de fremlagte idéer og forslag til yderligere foranstaltninger. En bred vifte af aktører og eksperter, heriblandt EU-institutionerne, repræsentanter

for medlemslandene, tiltrædelses- og kandidatlandene, regioner, byer, virksomheder, NGO'er og forskere vil blive inddraget i høringerne.

Kommissionen anfører, at det overordnede mål for temastrategien for bymiljøet er at forbedre miljøindsatsen og miljøets kvalitet i byområderne og skabe sunde livsbetingelser for beboerne i de europæiske byer gennem en styrkelse af de miljømæssige bidrag til en bæredygtig byudvikling og under hensyntagen til de tilknyttede økonomiske og samfundsmæssige aspekter. Temastrategien vil blive baseret på en sammenhængende og integreret tilgang med udgangspunkt i en europæisk vision om bæredygtige byer, der tager hensyn til de særlige forhold, der gør sig gældende i tiltrædelses- og kandidatlandene.

Kommissionen anfører, at temastrategien for bymiljøet vil blive rettet mod fire tværgående temaer, der er afgørende for byernes langsigtede bæredygtighed og har klare forbindelser til det økonomiske og sociale fundament for en bæredygtig udvikling, og hvor der kan gøres størst fremskridt. De fire temaer: bæredygtig byforvaltning, bæredygtig transport, bæredygtigt byggeri og bæredygtig byplanlægning er udvalgt i samarbejde med EU's ekspertgruppe for bymiljø og andre interesseparter.

For hver af de fire temaer gennemgås baggrunden for prioritering af emnet, der redegøres for EU's nuværende initiativer på området, og der foreslås yderligere foranstaltninger, der kræves for at fremme anvendelsen af henholdsvis, bæredygtig byforvaltning, bæredygtig transport, bæredygtigt byggeri og bæredygtig byplanlægning. Forslagene til foranstaltninger sendes til yderligere høring i 2004, og der er således ikke tale om konkrete forslag fra Kommissionen. Dette vil først ske i den endelige temastrategi for bymiljøet, som vil blive præsenteret i sommeren 2005.

Efter en gennemgang af de fire prioriterede temaer behandler meddelelsen spørgsmålet om en integreret tilgang, og der gives, med henblik på yderligere høring i 2004, bud på foranstaltninger til integration af bymiljøet i EU's politikker generelt og specifikt i miljøpolitikken samt til integration mellem forskellige myndighedsniveauer. Endelig behandles indikatorer og mål samt støtte til den generelle udbredelse af god praksis på lokalt niveau.

I det følgende listes de væsentligste forslag til yderligere foranstaltninger, som Kommissionen fremlægger til yderligere høring i 2004. Hensigten med forslagene er, at EU skal bidrage med nogle solide rammer, der kan udmøntes i lokale initiativer baseret på bedste praksis. De væsentligste forslag indebærer, at:

- Alle hovedstæder og andre byer med over 100.000 indbyggere skal udarbejde planer for forvaltning af bymiljøet og indføre et miljøledelsessystem for at sikre, at planerne føres ud i livet. Kommissionen mener, at der kan stilles krav herom på EU-niveau.
- Alle hovedstæder og andre byer med over 100.000 indbyggere skal udarbejde en bæredygtig bytransportplan. Kommissionen mener, at der kan stilles krav herom på EU-niveau.
- Medlemsstaterne vil blive tilskyndet til at udarbejde nationale og regionale strategier for bymiljøet med udgangspunkt i de nationale planer for bæredygtig udvikling, og til at udpege nationale og/eller regionale knudepunkter for bymiljø med henblik på at fremme bedste praksis og bistå byerne med at skabe et bæredygtigt og sundt bymiljø.
- Kommissionen vil fortsat yde støtte til bymiljøinitiativer og fastsætte anbefalinger, retningslinier, indikatorer, data, standarder, evalueringsteknikker, uddannelsesiltag og andre støtteforan-

staltninger af mere teknisk art for at hjælpe byerne med at vurdere og forvalte forskellige aspekter af bymiljøet.

- Det Europæiske Miljøagentur vil orientere om bymiljøets tilstand og tilvejebringe data om bymiljøet for at sikre, at politikerne, offentligheden og andre nøgleaktører informeres bedre, og for at styre og overvåge temastrategiens udvikling.

3. Nærhedsprincippet & proportionalitetsprincippet

Meddelelsen indeholder ingen forslag til konkrete retsakter, hvorfor det ikke er relevant at vurdere forholdet til nærheds- og proportionalitetsprincippet.

4. Konsekvenser for Danmark

Meddelelsen har ikke i sig selv lovgivningsmæssige, økonomiske eller administrative konsekvenser.

Nogle af de forslag, der sendes i yderligere høring i 2004, herunder indførelse af miljøledelsessystemer og planer for bæredygtig bytransport i alle hovedstæder og andre byer over 100.000 indbyggere, vil, såfremt de vedtages, have såvel økonomiske som administrative konsekvenser for både statslige og lokale myndigheder. En vurdering af omkostningerne vil blive foretaget, når de konkrete forslag foreligger.

5. Høring

Skov- og Naturstyrelsen har den 20. januar 2004 sendt meddelelsen i bred høring i Danmark til ca. 130 parter med høringsfrist den 19. marts 2004. Der er modtaget svar fra følgende parter: Advokatrådet, Akademiet for de Tekniske Videnskaber, Akademisk Arkitektforening, Banedanmark, Beredskabsstyrelsen, Boligselskabernes Landsforening, Bygge-, Anlægs og Trækartellet, Dansk Center for Byøkologi, Dansk Ejendomsmæglerforening, Dansk Industri, Danske Fjernvarmeværkers Forening, Den Kgl. Veterinær- og Landbohøjskole, Det Centrale Handicapråd, Det Økologiske Råd, Ejendomsforeningen Danmark, Finansforbundet, Center for Skov, Landskab og Planlægning, Friluftsrådet, Hovedstadens Udviklingsråd, HTS, Kunstakademiets Arkitektskole, Københavns Kommune.

Følgende havde ikke nogen bemærkninger til meddelelsen: Advokatrådet, Banedanmark, Dansk Ejendomsmæglerforening, Danske Fjernvarmeværkers Forening, Den Kgl. Veterinær- og Landbohøjskole, Ejendomsforeningen Danmark, Finansforbundet, Hovedstadens Udviklingsråd og HTS.

Hovedsynspunkterne i de indkomne høringssvar gennemgås emnevist i forhold til de meddelelsen behandlede emner.

Generelt

Akademisk Arkitektforening finder, at Kommissionens meddelelse og arbejdet med temastrategien udgør et væsentligt og vigtigt element i indsatsen for at skabe rammer for øget bykvalitet og større bæredygtighed.

Akademiet for de Tekniske Videnskaber finder, at der er tale om et meget interessant oplæg, der rummer spændende tanker om udviklingen af byens fysiske og organisatoriske rammer.

Bygge, Anlæg- og trækartellet betragter meddelelsen som et betydningsfuldt skridt, hvad angår visionen om udvikling af et bæredygtigt bymiljø.

Boligselskabernes Landsforening finder, at temastrategien er for snævert afgrænset, og mener, at det er vigtigt at tage den sociale synsvinkel med, når der tales om bæredygtig byudvikling.

Center for Skov, Landskab og Planlægning (CSLP) finder det positivt at Kommissionen tager problemstillingen op og finder de fire strategiske temaer velvalgte. CSLP finder, at de bynære grønne områder bør betragtes som "hot-spot areas".

Dansk Center for Byøkologi (DCB) finder meddelelsen ambitiøs, interessant og relevant og finder det afgørende, at de fire prioriterede temaer fastholdes. DCB er enig i, at EU skal bidrage til *udviklingen* af solide rammer, som skal udmøntes lokalt.

Dansk Industri finder det positivt med en temastrategi for bymiljø og ønsker at gøre opmærksom på nogle væsentlige pejlemærker for det videre arbejde. Det drejer sig om virksomhedernes konkurrenceevne, hvor det er vigtigt at sikre lige vilkår, fokus på reelle miljøforbedringer og målbare *resultater* samt effektivitetshensyn i relation til at undgå "administrativt bøvl" for virksomhederne.

Det Centrale Handicapråd er tilfreds med og enig i de overordnede mål med strategien.

Friluftsrådet støtter udarbejdelsen af en temastrategi for bymiljø og opfordrer til, at de grønne områder i byen får en mere fremtrædende placering.

Kunstakademiets Arkitektskole finder det rigtigt at sigte på bedre udnyttelse af eksisterende viden og en større forpligtelse på de fælles mål, gennem iværksættelse af nye koordineringer og læreprocesser.

Københavns Kommune finder strategien yderst relevant.

Bæredygtig byforvaltning

Akademisk Arkitektforening (AA) finder, at Kommissionen gør ret i at påpege, at en central udfordring vil handle om at understøtte udviklingen af bedre og mere fleksible ledelsesformer i byerne. AA påpeger, at denne udvikling bør ses i sammenhæng med Kommissionens indsats for at understøtte nye styreformer i bred forstand.

Akademiet for de Tekniske Videnskaber advarer mod for snævre løsninger i forhold til byernes forvaltning og påpeger vigtigheden af, at der udvikles en række teknologier til at håndtere byernes fremtidige udvikling.

Boligselskabernes Landsforening støtter Kommissionens forslag om udarbejdelse af regionale og nationale strategier for bymæssig udvikling for bedre at kunne koordinere udviklingen i vore byer og gøre det tvungen for byer med over 100.000 indbyggere.

Det Økologiske Råd (DØR) finder, at temastrategi bør lægge op til vedtagelsen af krav om planer om bæredygtig forvaltning af bymiljøet med tilhørende miljøledelsessystemer indeholdende en række ufravigelige og bindende minimumskrav for bymiljøet, som alle de involverede byer skal leve op til efter en nærmere fastsat årrække. DØR finder, at undergrænsen for bystørrelse i den endelige temastrategi bør nedsættes fra 100.000 til 50.000 indbyggere.

Københavns Kommune vil på baggrund af sine erfaringer anbefale, at udarbejdelse af miljøledelsesplaner bliver forpligtende og tager udgangspunkt i fælles mål samt sikrer opfølgning. Det pointeres dog, at strategien bør tage hensyn til de enkelte landes plansystemer og redskaber.

Bæredygtig bytransport

Det er *Akademisk Arkitektforenings* opfattelse, at der på det trafikale område ikke alene bør fokuseres på tekniske løsninger og restriktive foranstaltninger, men at der bør tænkes såvel funktionelt som æstetisk for at sikre udviklingen af bæredygtige og kvalitative byområder.

Akademiet for de Tekniske Videnskaber finder, at det er i dårlig tråd med den udvikling, der ses i mange medlemslande og byer, at Kommissionen ikke forventer at anvende reguleringsmekanismer for biler i byerne, fx road pricing systemer.

Det Centrale Handicapråd finder det vigtigt, at planer for bæredygtig bytransport udformes ud fra de hensyn til tilgængelighed, som handicappede har i forhold til transport.

Det Økologiske Råd finder, at undergrænsen for bystørrelse i den endelige temastrategi bør nedsættes fra 100.000 til 50.000 indbyggere, og at der bør opsættes mål for reduktion af trafikens udslip af små partikler, sættes minimumskrav til den offentlige trafiks kvalitet samt klassifikation af alle veje som udgangspunkt for implementering af et hastighedsprincip efter vejtyper.

Københavns Kommune (KK) vurderer, at det vil være hensigtsmæssigt, hvis EU presser på for at få byerne til at leve op til en bæredygtig transportplanlægning. KK finder det nødvendigt at der på EU-niveau sættes miljømæssige krav til køretøjerne, og at der benyttes økonomiske incitamentter. KK finder det væsentligt med en handlingsplan for fremme af brugen af alternative brændstoffer.

Bæredygtigt byggeri

Akademisk Arkitektforening er enige med Kommissionen i, at udviklingen af ny viden og nye teknologier til at sikre den eksisterende bygningsmasse vil være af stor betydning. Foreningen finder, at der bør tænkes langsigtet og kvalitativt, og at udviklingen af æstetiske og smukke løsninger bør prioriteres højt.

Bygge, Anlæg- og trækartellet (BAT) lægger vægt på, at hele byggeriets livscyklus inddrages og inkluderer alle faser af byggeriets levetid. BAT anfører, at EU og medlemslandene med fordel kunne beslutte en egentlig politik for renovering, vedligeholdelse og værdibevaring af vores bygnings- og anlægsmasse. BAT støtter udviklingen af fælles metoder til vurdering af bygningers og anlægs generelle ydeevne, udviklingen af fælles metoder, standarder og indikatorer, økonomiske incitamentter til fremme af bæredygtigt byggeri, bedre viden og systematisk oplysning om byggematerialers miljømæssige egenskaber. BAT finder det afgørende, at det bæredygtige arbejdsliv inddrages i strategien.

Boligselskabernes Landsforening finder, at det ikke så meget er fejlkonstruerede bygninger og lejlighedskomplekser, der er grobund for kriminalitet, men snarere befolkningens sociale og økonomiske forhold i et område og manglende adgang til offentlig service, der er årsagen til kriminalitet.

Dansk Center for Byøkologi (DCB) finder, at et væsentligt problem i forhold til at øge anvendelsen af bæredygtigt byggeri er den manglende vægt, som langsigtede vedligeholdelses- og driftsomkostninger m.v. indgår med ved iværksættelse og finansiering af byggeri. DCB er enig i, at en ændret

holdning til bæredygtig byggeri ikke alene skal fremmes ved udarbejdelse og markedsføring af fælles metoder m.v., men at incitamenter og lovgivning er nødvendig.

Det Centrale Handicapråd finder det vigtigt, at spørgsmålet om tilgængelighed prioriteres i planer for bæredygtigt byggeri.

Københavns Kommune (KK) kan tilslutte sig tanker om udvikling af fælles metoder til evaluering af bæredygtighed i bygninger og anlæg samt tilskynder til økonomiske incitamenter og en form for miljømærkning af byggematerialer og byggerier. KK vurderer, at EU bør stille krav som fx fremme af lavenergi-byggeri og byggerier, der ikke indeholder sundhedsskadelige stoffer.

Bæredygtig byplanlægning

Akademisk Arkitektforening mener, at det er af stor betydning, at planlægningsredskaberne udvikles til at kunne være på forkant i forhold til den udvikling og de store udfordringer, som byerne står overfor. AA finder, at en mere udbredt forståelse af vigtigheden af at genanvende tidligere bebyggede områder er vigtig for en bæredygtig udnyttelse og udbygning af byerne, og at tiltag der medvirker til at sikre flere adgang til grønne byrum bør understøttes.

Det Økologiske Råd finder, at der bør fokuseres mere på at forhindre byspredning.

Friluftsrådet anbefaler, at strategien indeholder retningslinier om, at grønne områder i byen kun må nedlægges, hvis der udlægges nye områder med tilsvarende kvalitet og beliggenhed, samt at strategien indeholder retningslinier om grønne områder i nybyggeri.

Kunstakademiets Arkitektskole finder, at afsnittet om bæredygtig byplanlægning står svagest, og at en række kulturelle dimensioner bør forsøges identificeret, placeret og indarbejdet klarere.

Københavns Kommune (KK) finder, at temastrategien i sin udmøntning bør tage hensyn til de enkelte landes plansystemer. KK støtter op om, at medlemsstaterne vurderer følgerne af klimaændringerne for byerne. KK finder det hensigtsmæssigt at udarbejde fælles retningslinier for byplanlægning, men ønsker ikke, at EU dikterer, hvad der er ideelt bebyggelsesmønster, da byerne har *forskellig* bystruktur, borger- og erhvervssammensætning.

Integreret tilgang

Bygge, Anlæg- og trækartellet (BAT) hilser det velkomment, at temastrategien skal hvile på en tværgående integreret forståelse af bæredygtig byudvikling. BAT finder, at den integrerede tilgang bør hvile på de tre dimensioner i bæredygtig udvikling: økonomiske, sociale og miljømæssige forhold, og at den sociale dimension bør prioriteres højere samt udvides til at omfatte arbejdslivet. BAT foreslår, at der inkluderes et afsnit om horisontal integrering i EU's socialpolitik og støtter udpegning af nationale og regionale knudepunkter for bymiljøet.

Center for Skov, Landskab og Planlægning finder Kommissionens idé om nationale knudepunkter for bymiljøet positiv og gør opmærksom på, at Skov & Landskab siden 1996 har været udpeget som nationalt knudepunkt i regi af det Europæiske Miljøagentur.

Dansk Center for Byøkologi (DCB) finder det afgørende, at formidlingen af bæredygtige løsninger m.v. sker på en hurtig og effektiv måde, som foreslået i nationale knudepunkter for bymiljøet. DCB finder det oplagt at udbygge DCB som et sådant center.

Det Økologiske Råd finder, at de overordnede mål om miljømæssig bæredygtighed skal afspejle sig i kriterier for tildeling af regionalfondsmidler og lån fra Den Europæiske Investeringsbank.

Friluftsrådet savner, at strategien forholder sig mere uddybende til NGO'erne og deres rolle i processen. Rådet støtter at der udarbejdes nationale og regionale strategier for bymiljø, og at der udarbejdes retningslinier herfor.

Indikatorer, data, mål og rapporter

Bygge, Anlæg- og trækartellet finder, at formuleringen af indikatorer bør inkludere "kvalitet i arbejdet".

Boligselskabernes Landsforening finder, at de fælles europæiske indikatorer bør tilføjes dækkende indikatorer for social bæredygtighed.

Det Økologiske Råd (DØR) finder, at der kan lægges op til en mere bindende forpligtelse i forhold til brug af indikatorer, herunder at en række grundlæggende indikatorer gøres obligatoriske, hvorefter byspecifikke indikatorer kan lægges oven i. DØR finder desuden, at der bør stilles ufravigelige krav til information, sammenligninger og målinger på områder som trafikens miljø- og sundhedspåvirkninger.

Andet

Akademiet for de Tekniske Videnskaber påpeger vigtigheden af at temastrategien ikke medfører en sænkning af standarden i de hygiejniske krav knyttet til håndteringen af spildevand og anden affald.

Det Økologiske Råd finder det utilfredsstillende, at meddelelsen stort set ikke indeholder eksempler fra de nordiske lande.

Rammenotat om meddelelsen har været i høring i EU-specialudvalget vedr. miljøspørgsmål i marts 2004, hvor der er kommet følgende høringsvar:

Advokatrådet kan tiltræde, at Danmark støtter det i meddelelsen skitserede oplæg til en temastrategi for bymiljø, men at Danmark lægger vægt på, at det skal gøres frivilligt for de store byer at indføre miljøledelsessystemer, og at EU's indsats i forhold til bæredygtig byforvaltning indskrænker sig til anbefalinger, vejledninger, formidling af "best practice" samt støtte til udvikling af miljøledelsessystemer i byer. Advokatrådet kan endvidere støtte, at Danmark arbejder for, at EU's indsats i forhold til udarbejdelse af planer for bæredygtig bytransport indskrænker sig til anbefalinger, vejledninger, formidling af "best practice" samt støtte til udarbejdelse af bytransportplaner i de store byer.

Det Økologiske Råd henviser til høringsvaret til meddelelsen og tilføjer derudover, at de støtter Kommissionens forslag til obligatoriske krav om udarbejdelse af planer for bæredygtig byforvaltning med tilhørende miljøledelsessystemer, og er således uenige i, at det skal være frivilligt for byerne at udarbejde sådanne planer.

Specialarbejderforbundet (SID) kan støtte Kommissionens udspil og finder det vigtigt, at også arbejdsmiljøpåvirkningen af bl.a. chauffører og andre i trafikken inddrages i temastrategien, ligesom et eventuelt forslag om småindustrier i bymiljøet også bør indregne de arbejdsmiljøpåvirkninger, dette kan medføre.